

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. III. An incurrat hanc damnationem opinio asserens, non requiri evidentiam credibilitatis ad actum Fidei, maxime in pueris, & rudibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

CAPVT III.

An incurrat hanc damnationem opinio asserens, non requiri evidentiam credibilitatis ad actum Fidei, maxime in pueris, & rudibus?

ARTICVLVS I.

Præmittuntur aliqua.

SVMMARIVM.

Primus modus, quo potest excogitari non requiri evidentiam credibilitatis in pueris & rudibus, suppletur illustratione Spiritus Sancti. num. 25.

Secundus modus, ita ut dicatur sufficere cognitio probabilis credibilitatis. num. 26.

Tertius modus, quod sufficiat probabilitas, quæ refundatur in cognitionem revelationis. n. 27.

Quot actus concurrant in eo, qui incipit credere. n. 28. & seqq.

Qui Authores afferunt non requiri evidentiam credibilitatis primo modo. n. 32.

Filguer

24. **V**idimus cap. 1. Filgueram esse in ea existimatione, ut credat, incurrere damnationem huius 21. propositionis, quotquot negant, requiri, maxime in pueris, & rudibus, evidentiam credibilitatis mysteriorum Fidei, quæ illis proponuntur credenda.

25. Pro cuius rei claritate præmitto primo, triplici modo posse intelligi, quod non requiratur evidentia credibilitatis in omnibus singularibus credentibus, maxime pueris, & rudibus. Primo taliter, quod actum

fidei non præcedat vlla cognitio credibilitatis ex vi motivorum evidentium; sed quod proposito Fidei mysterio absque explicatione argumentorum, quæ militant pro veritate Fidei Catholicæ; accedente illustratione Spiritus Sancti, quæ lumen Fidei appellatur, & illustratione circa honestatem, & obligationem credendi, quæ invitatur voluntatem ad amplectendum, & imperandum actum Fidei supernaturalis; per id lumen Fidei, & per eam illustrationem suppleatur ea evidentia credibilitatis mysteriorum, quæ proponuntur; suppleatur, inquam, in ordine ad effectum, quod adsit omnimoda firmitas adhesionis ad obiectum, excludens quamcumque formidinem.

26. Secundo modo potest excogitari, quod non requiratur evidentia credibilitatis, eo quod dicatur sufficere cognitio probabilis credibilitatis mysteriorum, atque adeo sine evidentia eorum argumentorum præcedente: sicut etiam cognitio probabilis de honestate, & obligatione voluntatis amplectendi actum Fidei; si nimirum lumen Fidei, & illustratio suppleant defectum evidentia. Dicentur autem suppleri eam evidentiam ex motivis & argumentis orituram, si moveant intellectum ad assensum firmum, & certum; & voluntatem ad amplectendum eiusmodi assensum Fidei firmissimum.

27. Tertio modo potest excogitari, quod non requiratur evidentia, sed sufficiat probabilitas credibilitatis, ita ut ea probabilitas refundat etiam probabilitatem in ipsam cognitionem revelationis, & assensum ad illam.

28. Præmitto secundo, octo actus solere concurrere in eo, qui incipit credere mysteria Fidei. Primus est auditio, & intellectio mysteriorum, quæ sibi proponuntur. Secundus

34. Iudicium, quo quis cognoscit, mysteria Fidei esse evidenter credibilia ex argumentis id evidenter suadentibus. Tertius est iudicium practicum, quod hæc mysteria sunt credenda, siue realiter distinguatur ab actu præcedenti, siue identificetur; nam utroque modo fieri potest. Quartus est iudicium practicum de honestate voluntatis credendi, & de obligatione credendi.

29. Quintus est lumen Fidei, quod est illustratio, qua Spiritus Sanctus illuminat intellectum credituri, quæ ita requiritur ad assensum Fidei Divinæ, ut impossibile sit, talem assensum haberi sine illa. Illud enim lumen Fidei est auxilium requisitum ad credendum, & infusum à Deo; & instruit intellectum de veritate mysteriorum, & de honestate voluntatis credendi. Nec modo disputo, an sint duo actus, alter instruens de honestate, & obligatione voluntatis credendi, & alter instruens de veritate mysteriorum; an potius sit vnicus actus productus à Deo illustrans ad vtrumque.

30. Sextus est inspiratio Spiritus Sancti, quæ invitat, & inclinatur voluntatem ad amplectendum assensum Fidei Divinæ. Quæ inspiratio non est actus liber voluntati, sed infusus à Deo ante omnem usum liberi arbitrii; quæ quidem inspiratio non determinat voluntatem ad amplectendum assensum; sed invitans ad illum, relinquit voluntatem in sua in differentia libertatis ad amplectendum assensum, & ad non amplectendum.

31. Septimus est pia affectio voluntatis, quæ quidem est actus liber imperans assensum Fidei. Et licet apud aliquos ea vox *pia affectio* sic, apud alios aliter sonet; cæterum communis sententia eam intelligit modo dicto. Ideo P. Granada con-

trov. 1. de Fidei tract. 9. disp. 2. num. 17. ait: [Pia ergo affectio, quæ dici solet requisita ad Fidem, est illud voluntatis imperium; & de ea in hoc sensu deinceps loquemur.] Hæc Granada. Quod etiam docuit P. Suarez disp. 6. de Fide sect. 7., & communis Theologorum sententia. Octavus est ipse assensus Fidei Divinæ, credens Mysteria propter infallibilem auctoritatem Dei revelantis.

32. Iam vero non requiri evidentiam credibilitatis mysteriorum Fidei, in pueris, & rudibus, scilicet illo primo modo supra relato, suppleto lumine Fidei eam evidentiam, tuentur non pauci doctores. Audiendus est P. Granada, qui controv. 1. de Fide tract. 2. disp. 3. sect. 2. num. 7. ita disserit. [Si tam perfecta evidentia requireretur in omni credente, maior pars populi Christiani non eliceret actus Fidei supernaturalis; cum nec illi semper audierint enumerationem illustrium motivorum, nec adverterint illorum efficaciam; & multi solum edocti fuerint ab vno, vel altero Parocho, aut viro Religioso: qui quantumvis dicat, Religionem nostram confirmatam esse prodigijs singularissimis, non potest facere maiorem Fidem, quam humanam, & quæ non pervenit ad convincendum intellectum hominis, qui vellet dubitare de ijs, quæ audiret à tali Parocho, vel viro Religioso. Dicere autem, ex Catholicis paucissimos esse, qui credunt; & innumeros pene populos, qui ab vno vel altero instruantur in rebus nostræ Religionis, numquam eliciisse actus Fidei Divinæ, temeritatis, & impietatis speciem præsert. Et sane cum actus Fidei supernaturalis tam necessarius sit ad salutem, credendum omnino est, Divinam bonitatem, & sapientiam; quæ omnia disponit suaviter, sine tot moti-

GRANA.
P. SUAREZ

GRANA.

v16

vis concurrere cum hominibus, & illos illuminare, vt credant.] Huc vsque P. Granado. Et ex his vltimis verbis constat, cum defectum evidentiae credibilitatis suppleri per illuminationem, qua Deus illustrat intellectum credituri. Et id confirmat luculento testimonio S. Augustini. Et pro sua sententia citat Canum, Valenciam, & Turrianum. Et hoc est, quod P. Suarez relatus cap. 1. num. 3. dixit, fortasse esse probabile.

Canus.
Valen.
Torres
Suar.

ARTICVLVS II.

*Tribus conclusionibus deciditur
questio.*

SUMMARIVM.

Quod in pueris, & rudibus non requiratur evidentia credibilitatis, supplente illam lumine Fidei, non subiacet damnationi. n. 33.

Tunc actus Fidei non procedit cum formidine circa revelationem. n. 34.

Id constat ab experientia in modo credendi puerorum. n. 36.

An si precedat cognitio probabilis de credibilitate, & postea subsequatur lumen Fidei supernaturalis, subiaceat damnationi. num. 37. & 38.

Si dicatur, assensum Fidei elici posse cum formidine revelationis, subiaceat damnationi. num. 39.

Obiectum antea probabiliter propositum, accedente postea illustratione, cognoscitur cum certitudine. num. 40. Et confirmatur exemplo. Ibidem.

Explicatur similitudo eius exempli. num. 41.

Declaratur magis in modo credendi puerorum. num. 42.

Non est necessario admittenda aliqua miraculosa lux, quam aliqui intendunt. num. 43.

Quo sensu aliqui dicant, evidentiam credibilitatis solum requiri in corpore Ecclesiae, non in singularibus. num. 44.

Idem confirmatur exemplo. num. 45.

33. **P**rima conclusio. Nullo modo incurrit damnationem huius 21. propositionis opinio afferens, in pueris, & rudibus non requiri evidentiam credibilitatis ex vi argumentorum; asserens, inquam, illo primo modo explicato in articulo precedenti, scilicet supplente lumine Fidei, & illustratione Spiritus Sancti defectum evidentiae credibilitatis, quae oritur ex argumentis evidentibus; in ordine ad hoc, quod assensus de mysterio, quod proponitur, sit omnino firmus ea certitudine, quae excludit omnem formidinem. In quo casu non concurrunt omnes octo actus, quos enumeravi art. praeced. Ex illis tamen concurrunt in hoc casu in puero, aut homine rudi, auditio, & perceptio mysterij, iudicium practicum, quod ea mysteria credenda sunt, lumen Fidei, illustratio Spiritus Sancti, pia affectio voluntatis ad assensum firmiter adhaerentem, & assensus Fidei ita firmus, vt excludat omnem formidinem.

34. Iam vero probatur conclusio. Illa opinio incurrit hanc damnationem, quae admittit assensum supernaturalem Fidei cum notitia solum probabili revelationis, aut cum formidine circa revelationem; vt constat ex tenore propositionis damnatae: sed opinio posita in conclusione non admittit illud, vt patet ex tenore conclusionis: ergo talis opinio non incurrit eam damnationem.

X x Dices,

35. Dices, impossibile esse, quod assensus ad mysterium, quod proponitur, fiat sine formidine revelationis, quando non datur evidentia motivi evidentis: ergo talis assensus necessario est formidolosus; atque adeo opinio illum admittens incurrit hanc damnationem.

36. Sed antecedens vrgeret, si probaretur: nulla enim affertur efficax probatio, quæ suadeat oppositam partem. Deinde, quia experientia compertum est, quod puero, cum incipit affulgere ei lumen rationis, proponuntur præcipua mysteria Fidei sine argumentis, aut motivis credendi; & ipse puer statim credit, & profitetur Fidem; & cum illi dicitur, ea mysteria esse credenda, quia Deus ea revelavit, assentitur sine vlla formidine: quæ credendi facilitas merito attribuitur lumini supernaturali Fidei, & illustrationi Divinæ, quæ suppleant evidentiam motivorum, & argumentorum, in ordine ad firmitatem adhesionis ad obiectum.

37. Secunda conclusio. Non incurrit hanc damnationem opinio docens, si tempore præcedat cognitio probabilis de credibilitate mysteriorum, & de honestate credendi, & postea subsequatur illustratio supernaturalis, & lumen Fidei, & inspiratio Dei, posse dari piam affectionem ad credendum firmiter; & assensum omnino inimum, qui excludat omnem formidinem, ita vt illustratio, & lumen Fidei suppleant evidentiam illam credibilitatis, quæ oritur ex argumentis, & qua carebat ea cognitio probabilis de credibilitate. Hæc conclusio probatur eodem modo, ac præcedens: quia ille assensus habet omnimodam firmitatem adhesionis ad obiectum, & excludit omnem formidinem.

38. Dixi, si tempore præcedat cognitio probabilis de credibilitate orta ex argumentis. Nam si ea cognitio de credibilitate concurrat simul tempore cum assensu excludente formidinem, iste non poterit non refundere firmitatem in cognitionem de credibilitate. Non enim sunt compossibilia credere firmiter, & formidare de credibilitate.

39. Tertia conclusio. Hanc damnationem subit quævis opinio, quæ admittit cognitionem probabilem de credibilitate mysteriorum Fidei, si dicatur, quod ipse assensus Fidei elicitor cum formidine revelationis, aut cum sola probabilitate ipsius. Conclusio patet, ex penetratione terminorum. Damnatio enim eó tendit, vt numquam admittatur assensus Fidei supernaturalis, & utilis ad salutem, qui nitatur probabiliter revelationi, aut elicitor cum formidine circa revelationem.

40. Pro quarum conclusionum maiori explicatione advertendum est, quod plerumque solet accidere nempe obiectum, quod probabiliter proponitur intellectui, deficiente illustratione, & inspiratione supernaturali, si hæc superveniat, cognosci solere cum omnimoda certitudine, quæ sufficiat ad cogendum assensum intellectus, quando scilicet tale obiectum in se verum est; neque enim illustratio supernaturalis infundi potest ad assensum obiecti falsi. Ad eum modum, quo obiecta multarum propositionum dumtaxat probabiliter cognoscebantur à viris sapientibus; & postquam accessit damnatio facta per Cathedram Romanam, quæ infallibili assistentia Spiritus Sancti errare non potest in materia morum, iam contradictoræ propositionū damnatarum certo cognoscuntur ab eisdem viris sapientibus.

Dixi

41. Dixi *Ad eum modum*, & non dixi *Eodem modo*: quia similitudo non est identitas. Sive quia, ut vulgo dicitur, *similitudo non currit quatuor pedibus*, id est, ad similitudinem non requiritur, quod talis sit quoad omnia, sed sufficit, quod sit quoad aliqua. Hæc ergo duo sunt similia in eo, quod stat bene, quod aliqua obiecta cognoscantur probabiliter, deficiente lumine supernaturali; & quod hoc accedente, eadem obiecta certo, & evidenter cognoscantur.

42. Igitur cum puer perveniens ad perfectum usum rationis audit à Parocho mysteria Fidei Catholicæ, format iudicium practicum, quod ea mysteria hic & nunc credenda sunt; & id iudicium format ex aliquo motivo, puta, quod affirmat Parochus ea mysteria esse, quæ credunt omnes Catholici; vel quod in re tanti momenti non est credibile, quod velit decipere Parochus, quæ motiva non excedunt Fidem humanam, ut dixit P. Grano supra relatus. Accedente tamen illustratione, & inspiratione divina, id iudicium evadit certum, & cum evidentiâ morali sufficienti de eo, quod revelatio certa sit.

43. Neque propterea admitto illam miram lucem, & immissum divinitus discerniculi, quod, ut refert Sandæus in confutatione trium virorum pag. 171. num. 4, aliqui Theologi admittunt in quolibet Fideli quantumvis rudi, quo suppleatur debilis propositio Parochi, & ille puer, vel homo rudis discernere possit inter articulum verum, & falsum eodem modo propositum à Parocho ignaro, vel dolofo. Ea enim miralux, quamvis infundi possit à Deo; eam tamen dari omnibus Fidelibus iuxta communem providentiam, absque fundamento dicitur. Solum ergo admitto, eam illustrationem omnibus Fidelibus supernaturaliter immitti,

quæ sit auxilium sufficiens ad credendum.

44. Huic doctrinæ sic explicatæ existimo non opponi communem sententiam Theologorum de evidentiâ credibilitatis mysteriorum Fidei: neque enim mihi persuadere possum, Theologos requirere in pueris, & viris, aut fœminis rudibus evidentiâ ortam ex argumentis; quorum mentes rudes non sunt capaces, & hoc est, quod aliqui, quos refert P. Suarez citatus, dicunt, evidentiâ ex argumentis ortam solum requiri in corpore Ecclesiæ, nõ in singularibus, præsertim rudibus. Evidentiâ autem moralis, quam admitto in pueris, & rudibus, est illa, qua sibi certissime persuadent, Parochum proponentem mysteria Fidei nolle decipere; & licet hoc non excedat Fidem humanam, accedente illustratione, & inspiratione divina, excedit Fidem humanam, & motivum alias probabile redditur moraliter evidens. Et hoc est, quod docuit Gabriel, & P. Grano supra citati, & alij Theologi. Et quod maius est, hæc est sententia S. Thomæ 2.2. quæst. 1. art. 5. ad 1. illis verbis: *Per hunc modum Fideles habent eorum (quæ sunt Fidei) notitiam, non quasi demonstrative, sed in quantum per lumen Fidei vident esse credenda.*

45. Quod etiam alio exemplo confirmare licet. Sæpe enim mihi accidit, quod à viro aliquo audiverim, se vidisse talem actionem; & quamvis hoc dictum non afferat per se maiorem fidem, quam humanam, & probabilem; quia tamen superadditur cognitio, quam habeo de veracitate, & bonitate morali illius viri, tam certo mihi persuadeo, eius dictum esse verum, ac si oculis vidissem. Similiter ergo in pueris & rudibus, quamvis Autoritas Parochi non excedat per se Fidem humanam,

nam, & probabilem; accedente tamen illustratione, & inspiratione divina, puer, vel homo rudis certus redditur, quod homo ille non vult decipere, cum affirmat esse obligationem credendi mysteria firmissime.

CAPVT IV.

An subeat hanc damnationem sententia asserens, posse elici actum Fidei supernaturalis circa obiectum, quando sibi proponitur ut certum moraliter, quod illud continetur sub reuelatione vniuersali?

SYMMARIVM.

Quando id est certum moraliter, posse elici actum Fidei circa obiectum singulare, quinam Theologi censent. n. 46.

Qua difficultas militet contra eam sententiam. n. 47.

Propugnatur praefata sententia Theologorum. n. 48.

Quare non elicitur actus Fidei, si res moraliter certa in casu rarissimo aliter se haberet? n. 50.

Qui certus est moraliter, nequit formidare. n. 51.

46. **Q**uando moraliter certum est, quod obiectum singulare continetur sub reuelatione vniuersali; illud obiectum singulare esse Fide supernaturali credendum, affirmant nobiles Theologi. Ita P. Suarez disp. 3. de Fide sect. 11. num. 6. qui quamvis non vtatur terminis *certitudinis moralis*, tamen exempla, quae affert, illam important. P. Petrus Hurtado disp. 11. de Fide sect. 3. citans Bellarminum tom. 1. lib. 2. de Autho-

*Suar.
P. Hur.
Bellar.
Lugo.*

rit. Conciliorum cap. 9. Item Lugo Cardinalis disp. 1. de Fide sect. 13. §. 4. num. 313. Et ratio est: quia obiectum propositionis vniuersalis non distinguitur ab ipsis singularibus, & ita quando Deus reuelat, se velle, omnem hominem saluum fieri; reuelat se velle, Petrum, Paulum, & Franciscum, &c. saluos fieri. Cum ergo certitudo moralis sit illa, quae omnem prudentem ita reddit certiore de obiecto, vt non possit de illo formidare; quando hoc genere certitudinis constat, singulare contineri sub reuelatione vniuersali; certum manet; quod Deus id reuelavit, vt pote certo inclusum in tali reuelatione vniuersali. Sic enim non constat nobis euentia physica, aut metaphysica, quod extiterit Concilium Tridentinum, sed sola euentia morali: & tamen quia Deus reuelavit, omne Concilium legitime congregatum non posse errare in doctrina Fidei; & morali euentia scimus, Tridentinum extitisse legitime congregatum; Fide Divina credimus Tridentinum non posse errare in doctrina Fidei.

47. Instituius ergo hanc questionem, an ea sententia subijciatur huic damnationi propter hanc rationem dubitandi. Nam quod est certum moraliter, physice potest, aut, saltem metaphysice non implicat aliter esse. Ex quo duae consequentiae eliciuntur. Prima. Ergo saltem in aliquo casu rarissimo contingens est, quod aliter eveniat. Secunda. Ergo poterit quis formidare, an iste sit is casus rarissimus, in quo aliter evenit. Et ambae consequentiae perniciosae sunt. Prima quidem: nam actus Fidei omnino est infallibilis, neque in vilo casu, etiam rarissimo, deficere potest. Secunda etiam: quia iuxta hanc damnationem assensus Fidei non stat, nec potest stare cum formidine de eius obiecto.

Di-